

Uniwersytet Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie

Wydział Prawa i Administracji

Mgr Bartosz Żmuda

**Europejska Komisja Przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI)
w europejskim systemie ochrony praw człowieka**

STRESZCZENIE

Skutki II wojny światowej, a zwłaszcza przemiany zachodzące w kolejnych latach po jej zakończeniu przyczyniły się do prób stworzenia solidniejszych systemów ochronnych w zakresie walki z rasizmem oraz wszelką nietolerancją w Europie. Ich dynamika uwarunkowana była czynnikami politycznymi a zwłaszcza tymi wynikającymi z rywalizacji dwubiegunowej i zimnej wojny.

Utworzenie Rady Europy w 1949 r., a następnie przyjęcie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, zakazującej w art. 14 wszelkiej dyskryminacji, stanowiło potwierdzenie tego, iż zagadnienie to zaczęło stanowić dla RE jeden z kluczowych problemów wymagających rozwiązania. Co więcej, zmiana mapy terytorialnej Rady Europy wiązała się z koniecznością implementacji nowych mechanizmów monitoringu przestrzegania przez państwa zasad rządów prawa, respektowania praw człowieka, ochrony praw mniejszości.

Pewien przełom dokonał się na Szczycie wiedeńskim Rady Europy w 1993 roku, kiedy to szefowie państw i rządów postanowili zapewnić poszanowanie zobowiązań w ramach Organizacji, a zwłaszcza wprowadzić w życie zobowiązania dotyczące zarówno ochrony mniejszości narodowych jak i zwalczania rasizmu, ksenofobii, antysemityzmu i nietolerancji.

Przedmiotem dysertacji jest ustalenie w jakim stopniu utworzona na Szczycie Wiedeńskim Rady Europy Europejska Komisja Przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI) przyczynia się do ochrony praw człowieka na kontynencie europejskim.

Analiza w dysertacji przeprowadzona została w ramach wprowadzenia, pięciu rozdziałów i zakończenia. W rozdziale pierwszym przedstawiona została ogólna charakterystyka obszaru badawczego. Chodzi w szczególności o prezentację pojęć: rasizm, nietolerancja, antysemityzm, ksenofobia, mowa nienawiści, dyskryminacja Romów i dyskryminacja imigrantów. Rozdział drugi zawiera ogólną charakterystykę Rady Europy oraz jej roli w dziedzinie ochrony praw człowieka. Celem tego rozdziału jest m.in. zaprezentowanie genezy, struktury, a także systemu aksjologicznego RE ze szczególnym uwzględnieniem standardów w zakresie przeciwdziałania rasizmowi i nietolerancji oraz mechanizmów ich implementacji. Ukazane zostały instrumenty oddziaływania Rady Europy na państwa członkowskie, zarówno te o charakterze prawnie wiążącym, jak i te o charakterze tzw. „miękkiego prawa”. W rozdziale trzecim ukazano genezę i charakter prawny Europejskiej Komisji Przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji. W tym celu zaprezentowano: genezę ECRI, charakter prawny, strukturę, funkcje, instrumenty prawnego oddziaływania ECRI, a także obszary aktywności tj.: zwalczanie rasizmu i nietolerancji; zwalczanie antysemityzmu i ksenofobii; zwalczanie mowy nienawiści; zwalczanie dyskryminacji Romów; zwalczanie dyskryminacji imigrantów oraz formy pracy ECRI. W rozdziale czwartym ukazano główne kierunki działalności Europejskiej Komisji Przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji w latach 1994-2018 w odniesieniu do jej głównych obszarów działalności, a także dokonano określenia tendencji w zakresie zwiększania efektywności oddziaływania ECRI na praktykę ustrojową państw członkowskich. W rozdziale piątym została zawarta analiza relacji Europejskiej Komisji Przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji z innymi instytucjami europejskiego systemu ochrony praw człowieka. Przedmiotem tego rozdziału była analiza instytucji ECRI w szerszym kontekście aktywności trzech głównych organizacji w Europie zaangażowanych w ochronę praw człowieka: Rady Europy, OBWE i Unii Europejskiej.

Słowa kluczowe: Europejska Komisja Przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji, rasizm, ksenofobia, antysemityzm, nietolerancja, mowa nienawiści, dyskryminacja Romów, dyskryminacja imigrantów, Rada Europy, europejski system ochrony praw człowieka, prawa człowieka.